

वा० रा०

॥ ९९ ॥

मृदु मंदोच्चारणात् ॥ अतएव मंदार्थमबुद्ध्यर्थं दीनं शौच्यं अस्वरं शुद्धकंठध्वनिरहितं ॥ २६ ॥ नयंतु येकेचिदत्रमनुष्याइतिशेषः ॥ अन्यत्र रुच्यंतरगृहे आश्वासः खेदा
पगमः ॥ २७ ॥ द्वारदर्शिनोवेत्त्रिणः कौसल्यायागृहमनयन् ॥ तत्रगृहे तैर्विनीतवत् पर्यंके न्यवेश्यत राजेतिशेषः ॥ यद्वा तन्निवेशनोत्तरं राजा विनीतवत् अधोमुखआ
सेतिशेषः ॥ २८ ॥ कौसल्यायानिवेशनं प्रविष्टस्य स्वापस्थानभूतं शयनं मंचमारुह्यापि लुलितं कलुषं बभूव ॥ २९ ॥ ३० ॥ नौ आवां मातापितरावित्यर्थः ॥ येवत तंका

अ० का०

अथगद्गदशब्दस्तुविलपन्वसुधाधिपः ॥ उवाचमृदुमंदार्थवचनं दीनमस्वरं ॥ २६ ॥ कौसल्यायागृहं शीघ्रं राममातुर्नयंतु मां ॥ नत्थ
न्यत्रममाश्वासोत्पद्यस्यभविष्यति ॥ २७ ॥ इतिब्रुवंतं राजानमनयन् द्वारदर्शिनः ॥ कौसल्यायागृहं तत्रन्यवेश्यतविनीतवत् ॥ २८ ॥
ततस्तत्रप्रविष्टस्यकौसल्यायानिवेशनं ॥ अधिरुह्यापिशयनं बभूवलुलितं मनः ॥ २९ ॥ ३० ॥ द्वयविहीनं चक्षुषयाचविवर्जितं ॥ अप
श्यद्भवन्नं राजानपृचंद्रमिवांबरं ॥ ३० ॥ तच्चदृष्ट्वा महाराजो भुजमुद्यम्यवीर्यवान् ॥ उच्चैः ॥ प्राक्रोशत् हारामविजहासिनौ ॥ ३१ ॥
सुखितावततंकालं जीविष्यन्ति नरोत्तमाः ॥ परिष्वजंतो ये रामं द्रक्ष्यन्ति पुनरागतं ॥ ३२ ॥ अथरात्र्यां प्रपन्नायां कालरात्र्यामिवात्मनः ॥
अर्धरात्रे दशरथः कौसल्यामिदमब्रवीत् ॥ ३३ ॥ नत्वां पश्यामि कौसल्ये साधुमां पाणिना स्पृश ॥ रामं मेनुगतादृष्टिरद्यापि न निवर्तते
॥ ३४ ॥

लं तावत्कालं रामपरावृत्तिकालपर्यंतं जीविष्यन्ति ॥ पुनरागतं रामं परिष्वजंतो रामं द्रक्ष्यन्ति ते सुखितानरोत्तमाश्च तेन स्वस्याधमत्वादिव्यंग्यं ॥ ३१ ॥
॥ ३२ ॥ अथ कौसल्यागृहप्रवेशानंतरं ॥ आत्मनः कालरात्र्यामिव संहाररात्र्यामिव रात्र्यां प्रपन्नायां मध्यप्राप्तायां ॥ ३३ ॥ मां स्पृशस्व सत्ताज्ञापनार्थमिति
भावः ॥ कौसल्याऽदर्शने हेतुमाह ॥ राममिति काव्यलिंगमत्रालंकारः ॥ दृष्टेर्दर्शनशक्तेरामविषये समनस्काया विलीनत्वात्पदार्थांतरं न स्फुरतीति व्यंग्यं परं गुणीभूतं ॥ ३४ ॥

॥ ९९ ॥